

NVE: - De el-overfølsomme får holde seg hjemme

Denne teksten ble først publisert som bloggpost på <http://einarflydal.com> den 8.9.2017

Elektrisitetsvesenet vårt har et opplysningsproblem. Og det er internt, først og fremst. En samtale som el-overfølsomme Lene Hannisdahl Haug nylig hadde med Guro Grøtterud, seksjonssjef i avdeling Sluttbruker i NVE, demonstrerer dette til fulle. Samtalen er gjengitt nedenfor. Men først noen tanker rundt hva samtalen viser:

NVE er i klemma. Etaten har åpenbart tatt for gitt at helsesiden ved det store AMS-prosjektet ville være uproblematisk. NVE har gått ut fra at de romslige grenseverdiene vi holder oss med her i landet, den manglende kunnskapen i det norske IKT-miljøet som har utredet AMS opp og ned for NVE, og Strålevernets vanstyre innen strålevernet er uttrykk for at helserisikoen er null og følgelig kunne ses bort fra. Det eneste som trengtes, var å overlate kommunikasjons-teknologien til leverandørene, til strømnetselskapene, og til NKOMs fribruksforskrift. Så ville alt gå bra.

Da de el-overfølsommes organisasjon, FELO, meldte seg på banen, kostet det derfor lite å gi dem et skriv der el-overfølsomme ble innvilget rett til fritak (NVE 2012). For NVE fikk jo vite av Helse- og Omsorgsdepartementets fagetat, Statens strålevern, at "el-overfølsomhet" i alle fall ikke kan skyldes "el": Enten må det ha andre medisinske årsaker, eller så er det psykisk. Det var jo konklusjonen i utredningen (FHI 2012:3) som Strålevernet selv ba Helsedepartementet om å få i stand, med Strålevernets likesinnede som medlemmer og Folkehelseinstituttet som praktisk arrangør. (En ren legitimeringsøvelse, med andre ord - som et julekort til seg selv.) NVE valgte å gjøre gode miner til slett spill, og la disse få tullingene som tror seg syke av elektromagnetiske felt, få anledning til å slippe unna angsten for målerne - slik at de, som det står i utredningen, "tas på alvor og blir behandlet med respekt".

Så viser det seg altså at mørketallene er svært store: når målerne installeres, blir en del friske plutselig syke, og noen syke oppdager at det er elektromagnetiske felt som gjør dem dårlige. Og selv friske som ikke merker noe som helst, forstår at her inviteres vi alle som en til å ta en helserisiko som vi ikke har noe annet igjen for enn at vi slipper å reise oss for å slå av lysbryterne, og kan spare strøm på å kjøpe en ny vaskemaskin som kan vaske når strømmen kommer til å bli billigst - midt på natta. Det skal bli fint i boligblokkene bortover når sentrifugeringen tar til kl. 03:45.

Nå sitter NVE med Svarteper, og skal få gjennomført AMS-prosjektet mens stadig fler blir syke - her til lands som i andre land - av grunner som de forskerne Statens strålevern *ikke* ville lytte til, har studert og forklart og forklart og studert de siste 60 år eller så. Mens de som de lånte øre, benektet at slikt var mulig. NVE må velge mellom Fanden og Belsebub: påføre folk helseskade med vitende og vilje og skape en ny normalitet på et høyere sykkelighetsnivå, eller foreta en pinefull og kostnadskrevende snuoperasjon. Det siste er prestisjemessig umulig og trekker med seg Statens strålevern og HOD. Det første er grovt umoralsk og burde utløse en helsepolitisk storm.

Det blir interessant å se hva som blir valgt når NVE har fått realitetsorientert seg litt - hvilke innrømmelser som kommer åpent og tydelig, og hvilke som bare blir hvisket i krokene. Jeg har lyst til å gjette på - men håper det ikke - at det er de interne hensyn og prestisjebeskyttelsen som kommer til å gå seirende ut.

Det er denne skvisen som konkretiserer seg i samtalen som Lene Hannisdahl Haugs notat fra samtalen hun hadde med NVEs seksjonssjef Guro Grøtterud i avdeling Sluttbruker.

Lene Hannisdahl Haug skriver:

Jeg pratet den 2. august med Guro Grøtterud, seksjonssjef i avdeling Sluttbruker i NVE. Jeg ringte med det påskuddet å spørre om hvem i OED, altså hos NVEs overordnede, som jeg kunne prate med når det gjaldt AMS og el-overfølsomhet. Men jeg ville jo egentlig snakke med henne og høre henne si med egne ord hva NVE faktisk mener om AMS-installasjonene og hva de tenker om dem som blir skadelidende som konsekvens av denne utrulling av "smarte målere".

OED/NVE har nylig fattet et vedtak [omtalt i [bloggpost 19.06.2017](#), EF] som legger sten til byrden både for el-overfølsomme og deres familie og bekjente: vedtaket gjør det svært vanskelig å få fritak for å kunne ta imot el-overfølsomme personer hjemme, eller ta hensyn til f.eks. el-overfølsomme naboer.

Jeg presenterte meg i all vennlighet og fortalte at jeg var en av dem som dessverre ble syk av stråling. Derfor lurte jeg på om hun kunne være behjelpelig med å fortelle meg hvem jeg skulle snakke med i OED - om de hadde en kontaktperson de benyttet, eller hvem de var i dialog med når det gjaldt AMS. Jeg sa at jeg regnet med at det var til OED jeg skulle henvende meg - at det var de som hadde makt og myndighet i denne saken. - Jeg vil jo ikke rette baker for smed, som jeg sa.

Hun skled litt unna hvem jeg kunne snakke med i OED. I stedet begynte hun å snakke om at det bare visstnok var under én promille som hadde bedt om fritak fra AMS. (Hun hadde nettopp kommet tilbake fra ferie, så hun unnskyldte at hun ikke hadde tallene foran seg.) Dette var for få til at de ville bruke ressurser på å legge til rette for de el-overfølsomme, sa hun. Hvor mange promille er det som bruker rullestol, tenkte jeg da. Dem legger vi jo til rette for. Men jeg sa det ikke.

*Hun mente altså at siden det var **så få** å ta hensyn til ("så få el-overfølsomme"), så ville de ikke legge bedre til rette, f.eks ved å la el-overfølsomme få slippe legeerklæring. For jeg hadde nevnt det spesielt:*

*Jeg sa at de gjorde det altfor tungvint for sånne som meg. Å skulle innhente legeerklæring er jo en stor belastning for el-overfølsomme. Man må inn i lokaler man gjerne blir dårlig av, og man møter kanskje en lege som verken kan noe om slikt, eller kan tenke seg at el-overfølsomhet kan være noe annet enn angst og overtro. På toppen av dette skal man måtte be naboer og slektninger om å ta turen til lege el psykolog og enten lyve på seg el-overfølsomhet, eller komme med den utvalgte setningen fra NVE: »Jeg er **bekymret**», for å få fritak slik at de kan ta imot el-overfølsomme i sitt eget hjem. Det er ganske drøyt.*

*- Det må da holde at dere får skriftlig beskjed om at det ikke er ønsket med AMS, og så ferdig med det, sa jeg. - Dere kunne like gjerne bedt folk gå til legen og si at de ikke ville ha AMS fordi nesen blir blå, eller noe annet vanvittig glupt, sa jeg. Det er nedverdiggende å måtte servere en spesiell setning for å få til en løsning: »Jeg er **bekymret**». Denne magiske setningen gir nemlig fritak, slik at det skal være åpenbart for alle smarthuer at dette kun handler om noe **psykisk**.*

- Jeg har egentlig ikke ord, sa jeg. - Det blir for dumt å gå til legen og servere akkurat denne setningen. - Det får jeg aldri faren min til å gjøre, sa jeg, - Han ønsker selvfølgelig å få besøk av datteren sin, men dit kan jeg ikke dra!

- Det er altså for komplisert å be om fritak, sa jeg. - Det er ikke bra nok slik det er i dag. Men jeg er sikker på at vi sammen kan finne en god løsning, sa jeg. Jeg sa at jeg også i fremtiden ville ønske å gå i kirken og være i selskapslokaler og å gå inn i skolebygningen der sønnen min går. Hvis vi er så få, er det jo lett å ta hensyn til oss uten at det ville være noe problem for deres store AMS-prosjekt, mente jeg.

*Men da snudde hun og mente at hvis alle naboer og slektninger av de el-overfølsomme skulle droppe AMS, så ble omfanget noe helt annet. Hun mente altså tydeligvis at hvis alle el-overfølsomme skulle få lov til å besøke naboer, venner og familie, da ville det bli **for mange** å ta*

hensyn til. Da ville omfanget bli for stort, og da ville "smartmåler"-prosjektet ha et problem.

Hun skjønnte selv at her ble det "kognitiv dissonans" og selvmotsigelser, så humøret avtok merkbart mot slutten.

Jeg spurte henne om hun trodde på at jeg ble syk av stråling, eller om hun trodde at jeg bare innbilte meg det. Hun sa at hun trodde meg. Så da ble det igjen "kognitiv dissonans": hun tror nemlig at jeg blir syk, sa hun, men hun vil altså ikke legge til rette for at jeg skal ha et verdig liv.

Jeg spurte om ikke jeg skulle få besøke søsteren min i Oslo mer, og foreldrene mine i Oslo. - Og hva med alle naboene jeg hjelper her i området? Siden jeg omtrent alltid er hjemme, hjelper jeg dem jo med å passe høner og katter og vanne blomster, sa jeg. - Og det blir det også en del hyggelige besøk av.

- Skal jeg ikke få lov til å gå ut?, spurte jeg. - Fortjener jeg ikke å ha et liv? Jeg sa at jeg hadde noen rettigheter som menneske, og at AMS støter an mot disse, og ganske enkelt ikke er bærekraftig på sikt fordi teknologien som brukes, er helseskadelig.

- Hva vil dere gjøre for de el-overfølsomme?, spurte jeg. Guro Grøtterud sa da ganske enkelt at hun mente at de el-overfølsomme fikk klare med seg med å bare være hjemme.

Hva slags menneskesyn er det?

- Nå har vi en forskrift, sa hun, og den var det ikke bare å endre. - Klart den kan endres, sa jeg. Nei, sa hun, for den var utformet gjennom en demokratisk prosess. Og så insisterte hun på at det var Statens Strålevern som var ansvarlig for strålingsdelen. For i NVE var de jo bare sivilingeniører alle sammen og hadde selvsagt ingen kompetanse på stråling og helse.

Jeg unnlot å fortelle henne at slikt har jo heller ikke Strålevernet kompetanse på. Det har de jo selv gjort klart: De henter jo bare inn "ekspertkomiteenes" vurderinger, som alltid er at ingen helsefare er påvist og at intet trenger å endres.

Dere kan ikke stole blindt på Statens strålevern, sa jeg. - De har dessverre ikke fulgt med i timen. Jeg sa at de lente seg på ICNIRP som igjen sier at alle land må ta ansvar for seg selv når det gjelder å sette strålegrenser som er basert på hva vitenskapen finner ut.

Kanskje OED har et annet syn på saken om el-overfølsomhet, sa hun. - **Dessuten er jo ikke el-overfølsomhet en diagnose**, sa hun med ettertrykk. Hun ønsket tydeligvis å få avsluttet samtalen.

- Kan dere bestemme NOE selv overhodet? spurte jeg. Det fikk jeg ikke svar på. Guro Grøtterud ble i det hele tatt mange svar skyldig.

Hun rådet meg til å følge den klagesaken som nå var hos OED [omtalt i [bloggpost 19.06.2017](#), EF], og vente på utfallet. Jeg sa at med den utrullingshastigheten som var nå, så hadde jeg ikke tid til å vente.

På nytt spørsmål om hvem jeg skulle kontakte i OED, ga hun meg nummeret til sentralbordet! Uten noe mer. - Er dette nummeret til et sentralbord eller en sekretær? spurt jeg. Hun nølte litt og så sa hun:

-«Nå tror jeg at jeg har svart på det du ba om. Takk for at du ringte. Ha det bra.» Klikk.

Hun la altså på. Så slik endte samtalen vår.

Så på den ene siden er det altså **for få** som ikke vil ha AMS til at det er et problem. På den andre siden er det **for mange**: hvis de skal tilrettelegge for alle el-overfølsomme, blir omfanget for stort, og da blir det et problem.YESS.

I dag, 2. august, fikk jeg imidlertid tak i Arne Venjum i NVE, som er Grøtteruds underordnede. Han var på vei ut døren, men han ga meg et navn i OED uten å være vrang. Kjell Grotmol. Han var på

ferie i en-to uker til.

Det er så langt jeg er kommet nå. Jeg fikk fortalt Arne på en hyggelig måte at jeg dessverre ikke tålte stråling. Han kan virkelig ikke ha det lett!

Som du ser, hadde jeg mange spørsmål og Guro Grøtterød ble svar skyldig. De har altså vilje til å gjøre ting de forstår at de ikke forstår konsekvensene av. Det er livsfarlig, og forresten også grunnlovsstridig!

Hva skal man gjøre når byråkratene opptrer slik?

Einar Flydal, 8. september 2017

Referanser og litt tilleggslitteratur om el-overfølsomhet

Alexander, Jan et al.: Svake høyfrekvente elektromagnetiske felt – en vurdering av helserisiko og forvaltningspraksis, FHI-rapport 2012:3, Folkehelseinstituttet, 2012, lastes ned fra <http://www.fhi.no>

ANSES, Hypersensibilité électromagnétique ou intolérance environnementale idiopathique attribuée aux champs électromagnétiques, rapport pré-définitif, 2016: (tidsbegrenset lenke til høringsversjon: https://www.anses.fr/fr/system/files/Consultation_AP_2011SA0150_EHS.pdf)

Belpomme, D., C. Campagnac, and P. Irigaray. 2015. «Reliable disease biomarkers characterizing and identifying electrohypersensitivity and multiple chemical sensitivity as two etiopathogenic aspects of a unique pathological disorder.» *Reviews on Environmental Health* 30 (4):251-271. doi:10.1515/reveh-2015-0027

Crumpler, Diana: *Prostituting Science – The Psychologisation of MCS, CFS and EHS for Political Gain*, Inkling Australia, 2014

De Luca, C., J. Chung Sheun Thai, D. Raskovic, E. Cesareo, D. Caccamo, A. Trukhanov, and L. Korkina. 2014. «Metabolic and genetic screening of electromagnetic hypersensitive subjects as a feasible tool for diagnostics and intervention.» *Mediators of Inflammation* 2014. doi: 10.1155/2014/924184

EUROPAEM 2012. Diagnostik umweltausgelöster Multisystemerkrankungen aus Sicht der Klinischen Umweltmedizin, <http://europaem.eu>

Granlund-Lind, Rigmor & Lind, John: *Svart på vitt, Röster och vittnesmål om elöverkänslighet*. Sala 2002. 224 s. Engelsk utgave: Granlund-Lind, Rigmor & Lind, John: *Black on White. Voices and Witnesses about Electrohypersensitivity. The Swedish experience*. 2005. Mimers Brunn Kunskapsförlaget.

Hallberg, Örjan & Oberfeld, Gerd: «Letter to the Editor: Will We All Become Electrosensitive?», *Electromagnetic Biology and Medicine*, 25: 189–191, 2006

Isager, Henrik: *Blinde pletter – om lægevidenskabens og sundhedssektorens amputerede virkelighed*, Forlaget Hovedland, 2011

NVE, Brev av 14.3.2012 til FELO – Foreningen for el-overfølsomme, lastes ned [HER](#).

Pall ML. Microwave frequency electromagnetic fields (EMFs) produce widespread neuropsychiatric effects including depression, *Journal of Chemical Neuroanatomy*, 2015 <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0891061815000599>

Pall, ML: Explaining «Unexplained Illnesses – Disease Paradigm for Chronic Fatigue Syndrome, Multiple Chemical Sensitivity, Fibromyalgia, Post-Traumatic Stress Disorder, Gulf War Syndrome, and Others, 2007

Steven Weller: Electromagnetic Hypersensitivity , mai 2015,

<https://stopsmartmetersau.files.wordpress.com/2015/06/steves-emerg-ehs-presentation.pdf>